

Identyfikacje partyjne, partie alternatywne i elektoraty negatywne

Opracowała
Agnieszka Cybulska

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

SPIS TREŚCI

Poczucie więzi z popieraną partią.....	1
Alternatywy partyjne	4
Antypatie partyjne	9

W dwóch styczniowych sondażach, obok pytań o aktualne preferencje wyborcze, zapytaliśmy Polaków o kilka innych kwestii związanych z ich politycznymi wyborami. Interesowało nas, w jakim stopniu zdeklarowani wyborcy poszczególnych ugrupowań są przywiązani do swoich politycznych wyborów i mają poczucie więzi z partiami, dla których deklarują poparcie. Zapytaliśmy także o ich sympatie i antypatie wobec pozostałych ugrupowań tworzących dzisiejszą scenę polityczną. Ze względu na niewielką liczebność sondażowej reprezentacji zwolenników niektórych partii analizy przeprowadziliśmy na danych zagregowanych z dwóch kolejnych pomiarów¹. Oba badania zostały zrealizowane przed podziałem Polski 2050 Szymona Hołowni na dwa kluby parlamentarne.

POCZUCIE WIĘZI Z POPIERANĄ PARTIĄ

Po pierwsze, szukaliśmy odpowiedzi na pytanie, na ile preferencje partyjne dzisiejszych wyborców bazują na ich poczuciu więzi ideowej czy emocjonalnej z ugrupowaniami, na które chcą głosować, a na ile za sondażowymi deklaracjami mogą stać inne względy niż tylko sympatie polityczne. Jak wiadomo, sympatie dla partii nie są bowiem jedynym motywem decyzji wyborczych. Istotnym powodem udzielania poparcia danemu ugrupowaniu bywają także względy taktyczne, takie jak „głosowanie na mniejsze zło” czy też głosowanie negatywne, czyli opowiadanie się przede wszystkim „przeciw” nieakceptowanej partii czy opcji politycznej, a tylko formalnie „za” ugrupowaniem, na które się głosuje. Stopień identyfikacji z partią świadczyć może także z jednej strony o determinacji i „wierności” dzisiejszego elektoratu, z drugiej zaś o skali jego potencjalnej labilności.

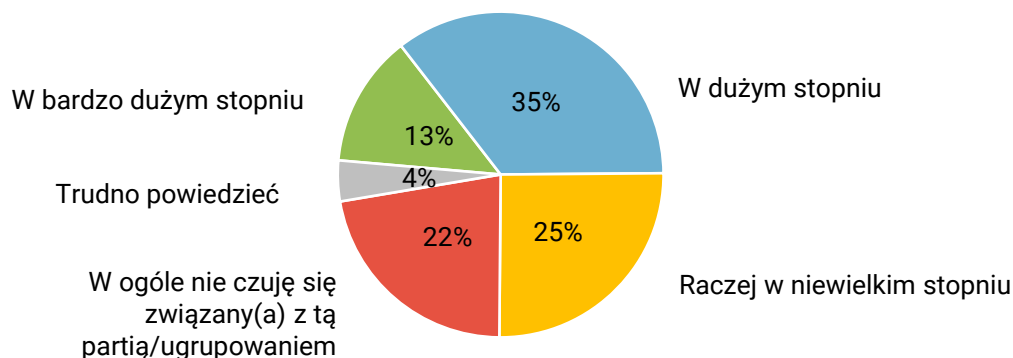
Prawie połowa ogółu wyborców opowiadających się za którymś z ugrupowań tworzących dzisiejszą scenę polityczną czuje się z nim silnie lub bardzo silnie związana (48%), przy czym 13% mówi o bardzo silnym poczuciu więzi z popieraną partią. Dalsza jedna czwarta to zdeklarowani uczestnicy wyborów w niewielkim stopniu identyfikujący się z ugrupowaniem, za którym dziś się opowiadają (25%). Nieco więcej niż co piąty wyborca (22%) deklaruje brak jakiejkolwiek więzi ideowej czy emocjonalnej z partią czy ugrupowaniem, na które – jak twierdzi – jest gotowy oddać głos w wyborach.

---

¹ Badanie „Aktualności” (22) zostało zrealizowane metodą wywiadów telefonicznych wspomaganych komputerowo (CATI – 90,0%) oraz wywiadów internetowych (CAWI – 10,0%) w okresie 12–14 stycznia 2026 roku na próbie dorosłych mieszkańców Polski (N=1000). Badanie „Aktualności” (23) zostało zrealizowane metodą wywiadów telefonicznych wspomaganych komputerowo (CATI – 80%) oraz wywiadów internetowych (CAWI – 20%) w okresie 26–28 stycznia 2026 roku na próbie dorosłych mieszkańców Polski (N=1000).

RYS. 1. Czy i w jakim stopniu czuje się Pan(i) związany(a) z partią/ugrupowaniem, na które zamierza Pan(i) głosować w wyborach do Sejmu?

ODPOWIEDZI RESPONDENTÓW DEKLARUJĄCYCH UDZIAŁ W WYBORACH I MAJĄCYCH SPRECYZOWANE PREFERENCJE PARTYJNE

Odsetki nie sumują się do 100 z powodu zaokrągleń

Na podstawie odpowiedzi badanych na powyższe pytanie skonstruowaliśmy wskaźnik siły identyfikacji elektoratów z popieranymi ugrupowaniami. Przybiera on wartości od 0 do 3, gdzie 0 oznacza brak poczucia osobistej więzi z popieranym ugrupowaniem, zaś wartości od 1 do 3 opisują siłę identyfikacji – od niewielkiego poczucia związku z daną partią (1) do bardzo bliskiej więzi (3).

Dla ogółu zgłaszających gotowość partycypacji w wyborach i deklarujących poparcie dla konkretnego ugrupowania średnia wartość wskaźnika wyniosła 1,40. Poniższe zestawienie przedstawia wartości tego indeksu dla wszystkich liczących się obecnie ugrupowań. Trzeba zastrzec, że ze względu na małą reprezentację w badaniu zwolenników Polski 2050 oraz PSL wyniki dotyczące tych elektoratów należy traktować z dużą ostrożnością.

TABELA 1

Elektoraty ugrupowań politycznych	Stopień identyfikacji z popieranym ugrupowaniem według czteropunktowej skali od 0 do 3	
	Średnia	Odchylenie standardowe
Razem	1,69**	1,00
Konfederacja Korony Polskiej	1,62**	1,01
Prawo i Sprawiedliwość	1,46**	1,03
Koalicja Obywatelska	1,39**	0,97
Polskie Stronnictwo Ludowe*	1,32	0,93
Konfederacja Wolność i Niepodległość	1,22	0,93
Nowa Lewica	1,13	0,84
Polska 2050 Szymona Hołowni*	0,87	0,89
Ogół badanych deklarujących udział w wyborach i mających sprecyzowane preferencje partyjne	1,40	0,99

* Ze względu na niewielką reprezentację deklarujących poparcie dla tych partii wyniki należy traktować z dużą ostrożnością

** Średnie ocen na skali identyfikacji uzyskane dla elektoratów Razem, Konfederacji Korony Polskiej, PiS oraz KO nie różnią się w stopniu istotnym statystycznie na poziomie ufności 0,95 (Test T)

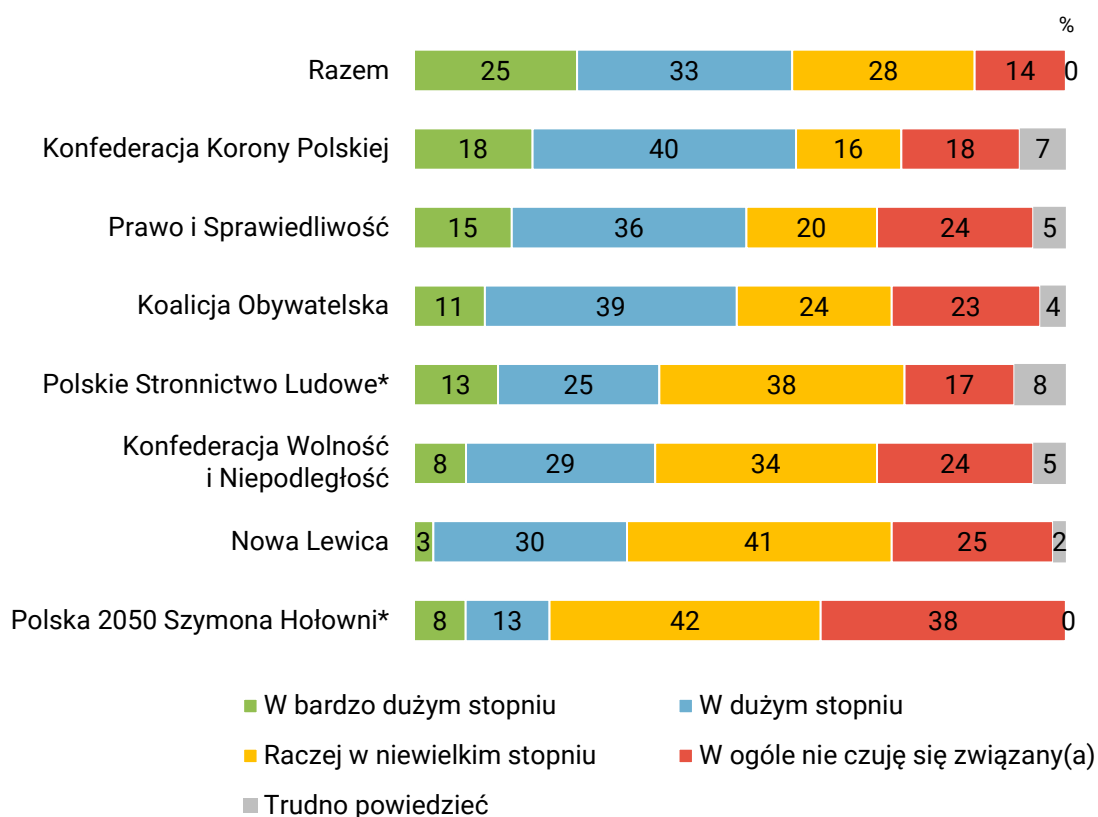
Deklaracje badanych wskazują, że ugrupowaniami, do których ich wyborcom jest z jakichś powodów „najbliżej”, są partia Razem oraz Konfederacja Korony Polskiej, a więc ugrupowania lokujące się na dwóch skrajnych biegunach partyjnej sceny oraz – co w tym kontekście wydaje się istotne – zaliczające się do szczególnie wyrazistych światopoglądowo. Średnie ocen na skali identyfikacji dla tych formacji wynoszą odpowiednio: 1,69 i 1,62 punktu i nie różnią się w stopniu istotnym statystycznie. Tym, co wyróżnia obie partie, jest relatywnie największy udział w ich elektoratach wyborców bardzo silnie i silnie z nimi związanych (łącznie po 58% deklaracji silnych i bardzo silnych więzi z partią) i niższy niż przeciętnie odsetek wyborców w ogóle niemających z nimi poczucia więzi – czy to emocjonalnej czy światopoglądowej. Dotyczy to przede wszystkim partii Razem, z którą nie identyfikuje się zaledwie 14% jej wyborców. Jednocześnie jedna czwarta (25%) czuje się z nią bardzo związana. Trochę słabiej wypada w tym zestawieniu Konfederacja Korony Polskiej – odsetek deklaracji zupełnego braku zaangażowania jest nieco wyższy i wynosi 18%, a jednocześnie nieco mniej jej wyborców niż w przypadku Razem deklaruje bardzo duże poczucie związku z tym ugrupowaniem (18%).

Kolejne miejsca pod względem siły identyfikacji wyborców zajmują dwa obecnie najsilniejsze, cieszące się największym poparciem ugrupowania: opozycyjny PiS oraz współrządząca KO. Średnie na skali identyfikacji dla elektoratów tych partii wynoszą odpowiednio: 1,46 i 1,39 i nie różnią się w stopniu istotnym statystycznie. W przypadku obu tych ugrupowań odsetki wyborców mających poczucie mocnej więzi z popieraną partią kształtują się na poziomie połowy wskazań (50–51%), jednocześnie nieco częściej o bardzo silnych związkach z popieraną partią mówią wyborcy PiS (15%) niż KO (11%). W elektoratach obu tych ugrupowań zbliżone odsetki wyborców w ogóle nie identyfikują się z nimi i – jak można sądzić – popierają je np. ze względów taktycznych, co z reguły jest częstsze w przypadku ugrupowań o silnej pozycji na scenie politycznej (odpowiednio: 24% deklaracji w elektoracie PiS i 23% – wśród wyborców KO).

W podobnym stopniu co zwolennicy PiS i KO do własnej partii przywiązani są jeszcze wyborcy PSL (średnia na skali identyfikacji dla tego elektoratu wyniosła 1,32). Nieco słabiej pod tym względem wypadają Konfederacja WiN oraz Nowa Lewica. Średnie ocen na skali poczucia więzi z partią w przypadku elektoratów tych partii wynoszą odpowiednio: 1,22 i 1,13 i nie różnią się w stopniu istotnym statystycznie od uzyskanych dla elektoratów PiS, KO oraz PSL, ustępują jednak pod tym względem wyborcom zarówno partii Razem, jak i Konfederacji Korony Polskiej.

Ugrupowaniem, które na tle pozostałych zdecydowanie wyróżniło się *in minus*, jeśli chodzi o siłę identyfikacji z nim własnych wyborców, jest tracąca w sondażach już od wielu miesięcy i nękana wewnętrznymi konfliktami Polska 2050, niegdyś Szymona Hołowni, której parlamentarzyści już po przeprowadzeniu badania podzielili się na dwa koła poselskie. Na skali identyfikacji średnie poczucie więzi z Polską 2050 jej zwolenników wyniosło tylko 0,87. Choć w obecnej chwili są to już tylko dane historyczne, można stwierdzić, że nieliczni wyborcy partii Szymona Hołowni nie tylko wyraźnie słabiej niż zwolennicy pozostałych ugrupowań identyfikowali się z nią, ale i bardzo duży odsetek stanowili w tym elektoracie wyborcy w ogóle nieutożsamiający się z tym ugrupowaniem i deklarujący brak jakichkolwiek emocjonalnych czy ideowych związków z nią (38%), a więc wyborcy potencjalnie najbardziej skłonni do zmiany sympatii i preferencji partyjnych.

RYS. 2. Czy i w jakim stopniu czuje się Pan(i) związany(a) z partią/ugrupowaniem, na którą chciał(a)by Pan(i) głosować w tych wyborach?

* Ze względu na niewielką reprezentację deklarujących poparcie dla tej partii wyniki należy traktować z dużą ostrożnością

ALTERNATYWY PARTYJNE

Następnie osoby o sprecyzowanych preferencjach partyjnych pytaliśmy, czy obok popieranej partii biorą jeszcze pod uwagę jakieś inne ugrupowanie, na które ewentualnie mogliby oddać swój głos w wyborach parlamentarnych. Te drugoplanowe preferencje partyjne zadeklarowanych wyborców pozwalają na nakreślenie swego rodzaju mapy politycznych afiliacji. Zatem z jednej strony umożliwiają określenie atrakcyjności dla przyszłych wyborców ewentualnych koalicji, zaś z drugiej strony – odpowiedź na pytanie o potencjalne kierunki przepływów między elektoratami poszczególnych ugrupowań, które w oczach wyborców są blisko siebie, ale tym samym również wzajemnie konkurują o ich głosy.

Najpopularniejszymi partiami „drugiego wyboru”, a więc tymi, w których największa część ogółu dzisiejszych wyborców skłonna jest upatrywać alternatywy dla popieranego w pierwszej kolejności ugrupowania są Konfederacja WiN oraz Nowa Lewica (odpowiednio: 18% i 17% wskazań). Pozostałe ugrupowania cieszą się wyraźnie mniejszym zainteresowaniem zwolenników innych partii i – co za

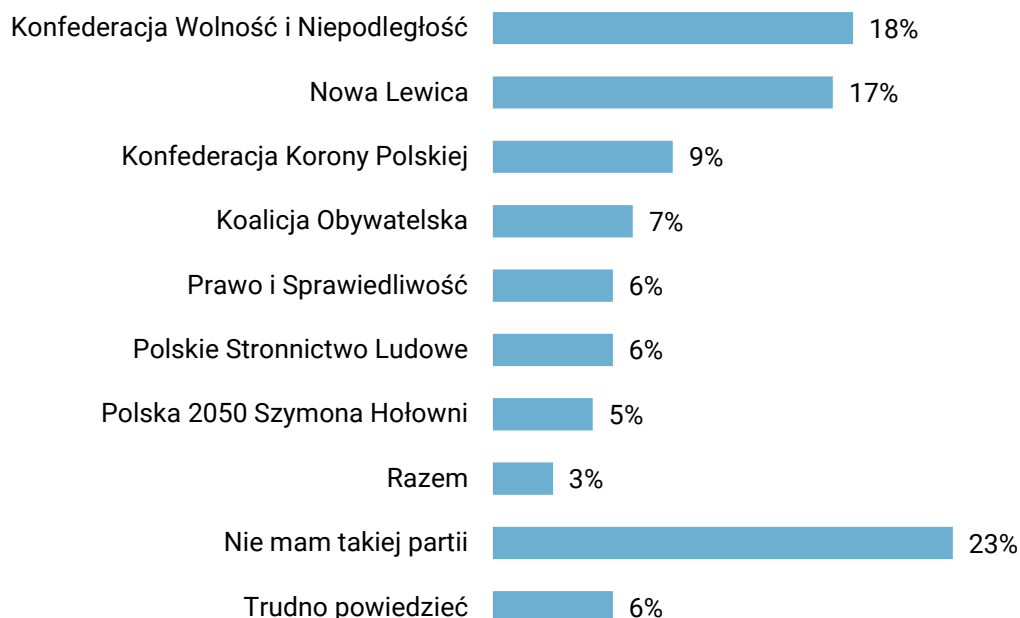
tym idzie – hipotetycznie mają mniejsze szanse na poszerzenie swojego stanu posiadania o głosy zwolenników konkurencji. Co jedenasty badany o sprecyzowanych preferencjach partyjnych alternatywę dla popieranej partii widzi w Konfederacji Korony Polskiej (9%). Jeszcze mniej potencjalnych zwolenników, mogących ewentualnie zasilić ich elektorat, mają wśród wyborców innych ugrupowań dwie najsilniejsze formacje dzisiejszej sceny politycznej – rządząca KO (7%) i opozycyjny PiS (6%). Podobnie wyglądają szanse na pozyskanie dodatkowych zwolenników przez dwa pozostałe ugrupowania rządzącej koalicji – w PSL alternatywę dla popieranej dziś partii widzi również 6% wyborców głosujących dziś na któreś z konkurencyjnych ugrupowań, a co dwudziesty (5%) jako partię drugiego wyboru wskazuje Polskę 2050. Alternatywą najmniej atrakcyjną dla pozostałych wyborców jest drugie z ugrupowań lewicowych – Razem (3%).

Co szesnasty-siedemnasty z badanych (6%) o wyrazistych sympatiach partyjnych nie wie, na którą inną partię czy ugrupowanie mógłby jeszcze ewentualnie oddać swój głos. Niespełna co czwarty respondent o sprecyzowanych preferencjach (23%) nie ma – poza popieranym ugrupowaniem – żadnego innego, na które chciałby głosować. Choć nie mamy możliwości dokonania miarodajnych porównań, warto zauważyć, iż odsetek takich bezalternatywnych głosów, ograniczających się wyłącznie do jednego ugrupowania jest obecnie wyraźnie niższy niż rejestrowaliśmy na przestrzeni ubiegłych lat. W lutym 2023 roku odsetek tego rodzaju wskazań sięgnął 42%².

CBOS

RYS. 3. Gdyby mógł/mogła Pan(i) głosować na kandydatów jeszcze jednej partii/ugrupowania, to którą wybrał(a)by Pan(i) jako drugą?

ODPOWIEDZI RESPONDENTÓW DEKLARUJĄCYCH UDZIAŁ W WYBORACH
I MAJĄCYCH SPRECYZOWANE PREFERENCJE PARTYJNE

² Zob. komunikat CBOS „Pewność głosowania, alternatywy wyborcze i elektoraty negatywne”, marzec 2023 (opr. A. Cybulska i K. Pankowski).

Najpopularniejsza jako partia drugiego wyboru wśród wyborców pozostałych ugrupowań **Konfederacja Wolność i Niepodległość** ma zdecydowanie najwięcej sympatyków wśród wyborców niedawnego współkoalicjanta – Konfederacji Korony Polskiej. Na ugrupowanie to gotowe byłoby zagłosować blisko trzy piąte dzisiejszego elektoratu partii Grzegorza Brauna (57%), przy czym Konfederacja WiN stanowi dla wyborców Konfederacji Korony Polskiej nie tylko najważniejsze, ale i w dużej mierze jedyne ugrupowanie, za którym mogliby się ewentualnie opowiedzieć w wyborach. Sympatie dla innych partii są tu bardzo ograniczone – wyborcy Konfederacji Korony Polskiej stosunkowo często skłanialiby się jeszcze ku PiS (12%), innymi ugrupowaniami w zasadzie w ogóle się są zainteresowani. Konfederacja WiN swoją pozycję na liście najpopularniejszych partii drugiego wyboru w dużym stopniu zawdzięcza ponadto sympatiom ze strony jednego z najliczniejszych elektoratów dzisiejszej sceny politycznej – wyborcom Prawa i Sprawiedliwości, dla których również jest dziś najważniejszą partią rezerwową. Na ugrupowanie Krzysztofa Bosaka i Sławomira Mentzena mogłoby zagłosować dwie piąte dzisiejszych zwolenników PiS (41%). Poza elektoratem KKP i wyborcami PiS Konfederacja WiN ma już niezbyt wielu potencjalnych zwolenników wśród wyborców pozostałych partii. Na ugrupowanie to stosunkowo częściej gotowi byłiby jeszcze głosować bardzo nielicznie reprezentowani w skali ogółu wyborców zwolennicy Polski 2050 (14% styczniowego elektoratu tej partii) i znikoma część elektoratów KO, Nowej Lewicy czy partii Razem (po 3% wskazań).

Z drugiej strony sympatie zwolenników Konfederacji WiN ograniczają się głównie do dwóch pozostałych ugrupowań najbardziej liczących się po prawej stronie sceny politycznej – KKP oraz PiS. Sympatie ze strony elektoratów obu tych partii nie są jednak w pełni odwzajemniane przez wyborców Konfederacji WiN, asymetria ta dotyczy przede wszystkim PiS. Dla wyborców Konfederacji WiN główną partią drugiego wyboru, ku której skłaniają się oni zdecydowanie najczęściej, jest dawny koalicjant – Konfederacja Korony Polskiej. Na KKP gotowe byłoby zagłosować dwie piąte wyborców Konfederacji WiN (40%). Znacznie mniej potencjalnych zwolenników ma PiS – za ugrupowaniem tym mógłby się ewentualnie opowiedzieć się co czwarty zwolennik Konfederacji WiN (24%). Pozostałymi ugrupowaniami dzisiejszej sceny politycznej wyborcy Konfederacji WiN zainteresowani są już w niewielkim stopniu. Relatywnie więcej spośród nich skłaniałoby się ku Koalicji Obywatelskiej (5%), a zupełnie nieliczni mogliby głosować na pozostałe ugrupowania: Razem (2%), PSL i Polskę 2050 (po 1%).

Do prawicowego elektoratu ograniczają się dziś szanse na powiększenie swego stanu posiadania przez **Konfederację Korony Polskiej**. Poza zwolennikami Konfederacji WiN, którzy najczęściej upatrują w niej alternatywy dla swojego ugrupowania, ku partii Grzegorza Brauna skłaniają się jeszcze tylko wyborcy PiS, dla których ugrupowanie to stanowi drugą po Konfederacji WiN stosunkowo najczęściej braną pod uwagę alternatywę wyborczą. Wśród zwolenników pozostałych ugrupowań partia Grzegorza Brauna nie cieszy się już zainteresowaniem. Konfederacja Korony Polskiej to jedno z najbardziej bezalternatywnych ugrupowań – 27% jej wyborców (podobnie jak w przypadku Razem) nie widzi dla niej żadnej alternatywy politycznej.

Nieco bardziej uniwersalnym ugrupowaniem, jeśli chodzi o zdolność pozyskiwania zwolenników z różnych stron sceny politycznej, jest **Prawo i Sprawiedliwość**. Jak wspominaliśmy, największym

potencjalnym zapleczem dla partii Jarosława Kaczyńskiego są obie Konfederacje, jednak dla każdej z tych formacji partia Jarosława Kaczyńskiego jest dopiero drugim wyborem. Poza co czwartym wyborcą Konfederacji WiN (24%) i co ósmym Konfederacji Korony Polskiej (12%) PiS ma jeszcze relatywnie więcej sympatyków w elektoracie PSL (17%). Ponadto możliwość głosowania na PiS bierze jeszcze pod uwagę co dwudziesty wyborca Polski 2050 (5%) i bardzo nieliczni zwolennicy partii Razem (2%) i KO (1%).

Z kolei wyborcy PiS poza obiema Konfederacjami (w sumie 53% deklaracji alternatywnego głosowania) w bardzo ograniczonym już stopniu sympatyzują z którymś z pozostałych ugrupowań sceny politycznej. Stosunkowo częściej skłaniają się ku KO (5%), rzadziej ku PSL (3%) lub Polsce 2050 (2%).

TABELA 2

Gdyby mógł(mogła) Pan(i) głosować na kandydatów jeszcze jednej partii/ ugrupowania, to którą wybrać(a)by Pani(i) jako drugą?	Potencjalne elektoraty ugrupowań politycznych							
	KO	Konfederacja WiN	Konfederacja Korony Polskiej	Nowa Lewica	Polska 2050*	PSL*	PiS	Razem
	N=568	N=164	N=116	N=72	N=31	N=25	N=312	N=72
	procentowanie w kolumnach							
Konfederacja Wolność i Niepodległość	3	–	57	3	14	0	41	3
Nowa Lewica	40		1	–	14	4	1	41
Konfederacja Korony Polskiej	0	40	–	0	0	0	12	0
Koalicja Obywatelska	–	5	1	51	36	38	5	18
Prawo i Sprawiedliwość	1	24	12		5	17	–	2
Polskie Stronnictwo Ludowe	14	1	1	0	5	–	3	5
Polska 2050 Szymona Hołowni	11	1	2	10	–	13	2	3
Razem	4	2		21	5		1	–
Nie mam takiej partii	22	21	27	10	14	25	26	27
Trudno powiedzieć	6	5		6	9	4	9	2

Odsetki nie sumują się do 100 z powodu zaokrągleń

* Ze względu na niewielką reprezentację deklarujących poparcie dla tych partii wyniki należy traktować z dużą ostrożnością

Drugie z najczęściej wskazywanych ugrupowań przez wyborców innych partii jako ewentualna alternatywa w głosowaniu, **Nowa Lewica**, swoją pozycję w naszym rankingu zawdzięcza przede wszystkim sympatiom ze strony najliczniejszego elektoratu dzisiejszej sceny politycznej – KO. Z Nową Lewicą sympatyzuje dwie piąte zwolenników partii Donalda Tuska (40%) i jest to zdecydowanie najpopularniejsza wśród nich partia drugiego wyboru. Sympatie elektoratu KO dla pozostałych koalicjantów są już znacznie słabsze. Co siódmy z nich gotów byłby głosować na PSL (14%), co dziewiąty – na Polskę 2050 (11%), a nieliczni chętnie oddaliby głos na Razem (4%) czy

Konfederację WiN (3%). Dla Nowej Lewicy równie silne jak w elektoracie KO są sympatie wśród wyborców partii Razem (41%). Na Nową Lewicę mogłaby jeszcze ewentualnie zagłosować niezbyt duża część wyborców Polski 2050 (14%) i nieliczni wyborcy PSL (4%).

Również zwolennikom Nowej Lewicy zdecydowanie najbliższe jest do Koalicji Obywatelskiej, ponad połowa z nich widzi w niej ugrupowanie alternatywne dla własnej partii (51%). O ile więc sympatie ze strony głównej partii rządzącej koalicji są z nawiązką odwzajemniane przez zwolenników Nowej Lewicy, to drugie z lewicowych ugrupowań, partia Razem, ma wśród nich znacznie mniej sympatyków (21%). Co dziesiąty wyborca Nowej Lewicy bierze jeszcze pod uwagę możliwość głosowania na Polskę 2050 (10%). Nieliczni zwolennicy Nowej Lewicy mogliby zagłosować na Konfederację WiN (3%). Nowa Lewica ma relatywnie najmniej zamknięty, skupiony tylko na swojej partii elektorat, jedynie 10% jej wyborców deklaruje brak jakiejkolwiek alternatywy politycznej.

Koalicja Obywatelska ma potencjalnie dość szerokie zaplecze polityczne, jeśli chodzi o możliwości pozyskiwania zwolenników z różnych stron sceny politycznej. Jednak głównym jej hipotetycznym źródłem poparcia pozostają zwolennicy dzisiejszych koalicjantów, w tym przede wszystkim elektorat Nowej Lewicy (51%). Drugoplanowe preferencje zwolenników PSL i Polski 2050 są mniej skoncentrowane na KO (odpowiednio: 38% i 36%). Poza partiami koalicjantów KO ma też sympatyków w elektoracie drugiego z lewicowych ugrupowań – partii Razem (18%), dla których jest drugim po Nowej Lewicy ugrupowaniem, z którym najczęściej sympatyzują. W elektoratach ugrupowań prawej strony sceny politycznej KO jako partia drugiego wyboru zbiera stosunkowo mało głosów, mógłby na nią zagłosować co dwudziesty zwolennik Konfederacji WiN oraz PiS (po 5%).

Z **Polskim Stronnictwem Ludowym**, poza stosunkowo mało licznymi wyborcami KO (14%), sympatyzują jeszcze – choć jedynie w niewielkim stopniu – wyborcy Polski 2050 (5%) oraz Razem (5%) i nieliczni zwolennicy PiS (3%).

Polska 2050 stosunkowo najwięcej sympatyków ma w elektoracie byłego koalicjanta – PSL (13%), a także wśród wyborców KO (11%) i Nowej Lewicy (10%).

Głównym zapleczem partii **Razem** są przede wszystkim zwolennicy Nowej Lewicy (21%). Wśród elektoratów pozostałych ugrupowań Razem jako ugrupowanie drugiego wyboru cieszy się niewielką popularnością – Polska 2050 (5%), KO (4%).

ANTYPATIE PARTYJNE

O ile dotychczas analizowaliśmy poczucie bliskości wyborców do wybranej przez siebie partii, a także ich sympatie wobec pozostałych ugrupowań, o tyle w dalszej części będziemy przyglądać się dystansowi i poczuciu „obcości” poszczególnych elektoratów wobec innych partii.

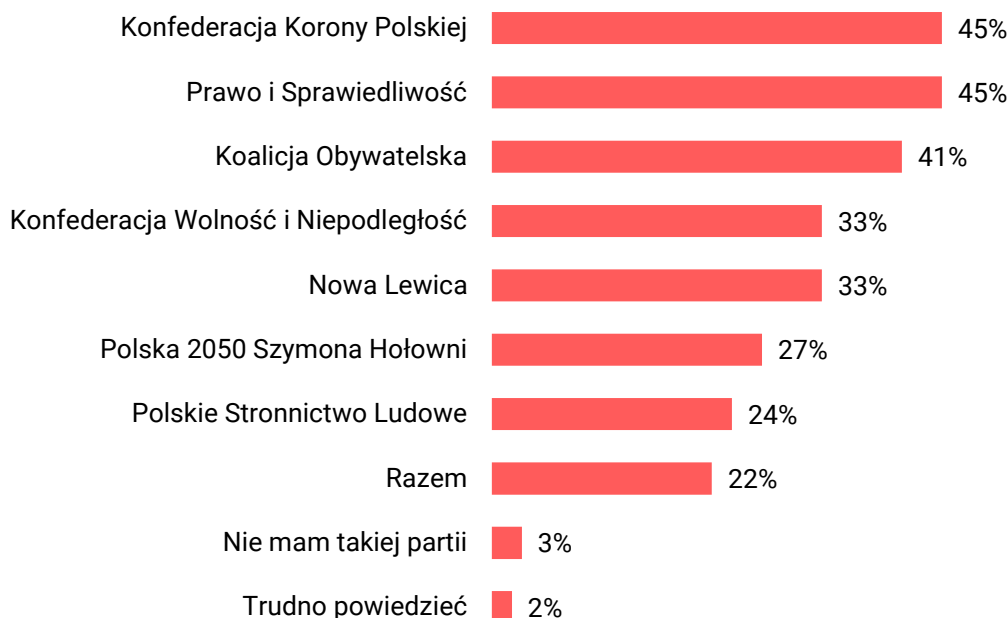
Brak jakichkolwiek partyjnych antypatii deklaruje zaledwie 3% potencjalnych uczestników wyborów mających sprecyzowane preferencje partyjne. Można zatem powiedzieć, że nasze życie polityczne jest przesiąknięte niechęcią i negatywnymi sentymentami.

Najliczniejszy elektorat negatywny mają Konfederacja Korony Polskiej oraz PiS – ponad dwie piąte wyborców pozostałych ugrupowań twierdzi, że na pewno nie oddałoby głosu na te formacje (po 45%). Tylko trochę mniej zdeklarowanych przeciwników ma główne z ugrupowań rządzącej koalicji – KO (41% głosów odrzucenia). Mniej negatywnych emocji budzą Konfederacja WiN oraz Nowa Lewica – ugrupowania te odrzuca po jednej trzeciej wyborców pozostałych partii (33%). Ponad jedna czwarta wyborców innych ugrupowań (27%) na pewno nie zagłosowałaby na Polskę 2050 w jej styczniowym kształcie organizacyjnym. Wśród wszystkich liczących się ugrupowań dzisiejszej sceny politycznej relatywnie najmniej zdeklarowanych przeciwników mają PSL (24%) oraz partia Razem (22%).

CBOS

RYS. 4. Na którą z partii/ugrupowań na pewno by Pan(i) nie zagłosował(a)?

ODPOWIEDZI RESPONDENTÓW DEKLARUJĄCYCH UDZIAŁ W WYBORACH
I MAJĄCYCH SPRECYZOWANE PREFERENCJE PARTYJNE

Odsetki nie sumują się do 100, ponieważ badani mogli wymienić więcej niż jedno ugrupowanie

A jak te niechęci rozkładają się w elektoratach poszczególnych ugrupowań?

Wśród wyborców partii, która cieszy się obecnie największym poparciem, czyli KO, największe antypatie dotyczą Konfederacji Korony Polskiej Grzegorza Brauna (77% głosów odrzucenia) i w drugiej kolejności, choć tylko z niewiele niższym odsetkiem negatywnych wskazań – PiS (75%). Większość – prawie trzy piąte elektoratu KO (59%) – odżegnuje się także od Konfederacji WiN. Pozostałe partie mają już znacznie mniej przeciwników wśród wyborców głównej z rządzących partii. Relatywnie więcej z nich żywi niechęć do partii Razem (15%) oraz Polski 2050 (14%).

Z kolei wśród sympatyków PiS, będącego na drugim miejscu w rankingach poparcia dla partii politycznych, zdecydowanie największą niechęć budzi KO (75% głosów odrzucenia). Ponad połowa elektoratu PiS (56%) odrzuca także Nową Lewicę. Mniej więcej co trzeci z wyborców partii Jarosława Kaczyńskiego z pewnością nie oddałby swego głosu na dwa pozostałe ugrupowania tworzące koalicję 15 października – PSL (34%) oraz Polskę 2050 (32%). Co czwarty nie głosowałby na Razem (24%), a co piąty na Konfederację Korony Polskiej (20%). W elektoracie PiS najrzadziej odrzucanym ugrupowaniem jest Konfederacja WiN (12%).

Z kolei zwolennicy Konfederacji WiN z największą niechęcią odnoszą się do KO (76% głosów odrzucenia, praktycznie tyle samo co w elektoracie PiS). Co może dziwić w przypadku partii „wolnościowej”, nieco rzadziej stawiają się w opozycji do Nowej Lewicy (64%). W sporej części odrzucają ponadto pozostałych koalicjantów, którzy obecnie sprawują władzę – Polskę 2050 (43%) i PSL (40%), a trochę rzadziej odżegnują się od głosowania na partię Razem (36%). PiS ma w elektoracie Konfederacji WiN tylko niespełna jedną trzecią zadeklarowanych przeciwników (31%). Z najmniejszą niechęcią odnoszą się oni do byłego koalicjanta, czyli Konfederacji Korony Polskiej (13%).

Elektorat tego ostatniego ugrupowania – Konfederacji Korony Polskiej – najbardziej nie lubi KO, aż 85% zwolenników tej partii z pewnością nie będzie głosować na to ugrupowanie rządzące, co stanowi największy odsetek głosów odrzucenia spośród wszystkich partii. Świadczyć to może o tym, że KKP jest przede wszystkim partią „buntu”, przyciągającą zwolenników programowym sprzeciwem i kontestacją wobec rządzących. Prawie dwie trzecie wyborców KKP nie akceptuje Nowej Lewicy (64%), ponad połowa Polski 2050 (53%), niespełna połowa PSL (49%), a ponad dwie piąte partii Razem (41%). Ponad jedna trzecia wyborców KKP (35%) odrzuca PiS. Wzajemnie, najmniejszą niechęć w tym elektoracie budzi były koalicjant, czyli Konfederacja WiN (6%).

Zwolennicy Nowej Lewicy stosunkowo najczęściej stawiają się w opozycji do Konfederacji Korony Polskiej (77%), ale tylko nieco rzadziej odrzucają również PiS (73%). Trzecie miejsce na liście nieakceptowanych przez elektorat Nowej Lewicy ugrupowań, z wynikiem podobnym jak w elektoracie KO, zajmuje Konfederacja WiN (60%). Spośród pozostałych ugrupowań rządzącej koalicji wyborcy Nowej Lewicy stosunkowo częściej nie akceptują PSL (15%), a nieco rzadziej Polski 2050 (10%) oraz KO (8%). Ale najmniejszą niechęć odczuwają do drugiej z lewicowych partii – Razem (5%).

Partyjne antypatie zwolenników dwóch pozostałych ugrupowań koalicyjnych – PSL i Polski 2050, podobnie zresztą jak ich sympatie dla reszty ugrupowań sceny politycznej, są bardziej zróżnicowane

i rozproszone. Zważywszy jednak niewielkie reprezentacje wyborców tych partii w badaniu wyniki uzyskane dla tych elektoratów należy interpretować bardzo ostrożnie.

Dla wyborców Polski 2050 zdecydowanie najbardziej nieakceptowalnym ugrupowaniem jest PiS (75%). Mniej wyraźnie dystansują się oni wobec Konfederacji Korony Polskiej (62%) i nieco mniej zdecydowanie niż elektorat KO i Nowej Lewicy odrzucają Konfederację WiN (47%). Jednocześnie więcej zadeklarowanych przeciwników niż w elektoratach pozostałych koalicjantów mają tu partie lewicowe – w tym przede wszystkim Razem (30%), a w mniejszym stopniu Nowa Lewica (17%). Najbardziej nieakceptowane są KO (8%) i PSL (1%).

Najbardziej rozproszone są partyjne antypatie wyborców PSL. Relatywnie najczęściej ich niechęć budzą Konfederacja Korony Polskiej oraz PiS – do zadeklarowanych przeciwników tych formacji zalicza się mniej więcej połowa wyborców PSL (odpowiednio: 51% i 48%). Trzeciej na ich liście nieaprobowanych ugrupowań, Konfederacji WiN, przeciwna jest jedna czwarta (26%). Czwarte miejsce wśród najczęściej odrzucanych przez wyborców PSL ugrupowań zajmuje niegdysiejszy koalicjant – Polska 2050 (19%). Po 13% elektoratu PSL na pewno nie zgłasza na Razem oraz KO, natomiast tylko 4% odrzuca Nową Lewicę.

TABELA 3

Na którą z partii/ugrupowań na pewno by Pan(i) nie zagłosował(a)?	Potencjalne elektoraty ugrupowań politycznych							
	KO	Konfederacja WiN	Konfederacja Korony Polskiej	Nowa Lewica	Polska 2050*	PSL*	PiS	Razem
	N=568	N=164	N=116	N=72	N=31	N=25	N=312	N=72
procentowanie w kolumnach								
Konfederacja Korony Polskiej	77	13	–	77	62	51	20	84
Prawo i Sprawiedliwość	75	31	35	73	75	48	–	62
Koalicja Obywatelska	–	76	85	8	8	13	75	30
Konfederacja Wolność i Niepodległość	59	–	6	60	47	26	12	77
Nowa Lewica	6	64	64	–	17	4	56	7
Polska 2050 Szymona Hołowni	14	43	53	10	–	19	32	22
Polskie Stronnictwo Ludowe	8	40	49	15	1	–	34	23
Razem	15	36	41	5	30	13	24	–
Nie mam takiej partii	3	3	2	1	8	0	4	0
Trudno powiedzieć	1	0	0	0	0	6	5	0

Odsetki nie sumują się do 100, ponieważ badani mogli wymienić więcej niż jedno ugrupowanie

* Ze względu na niewielką reprezentację badanych deklarujących poparcie dla tej partii wyniki należy traktować z dużą ostrożnością